HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

26 iulie 2017 * [i]

„Trimitere preliminară – Politica privind azilul – Directiva 2013/32/UE – Articolele 12, 14, 31 și 46 – Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Articolul 47 – Dreptul la protecție jurisdicțională efectivă – Acțiune împotriva unei decizii de respingere a unei cereri de protecție internațională – Posibilitatea instanței de a se pronunța fără audierea solicitantului”

În cauza C-348/16,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunale di Milano (Tribunalul din Milano, Italia), prin decizia din 14 iunie 2016, primită de Curte la 22 iunie 2016, în procedura

Moussa Sacko

împotriva

Commissione Territoriale per il riconoscimento della protezione internazionale di Milano,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul M. Ilešič, președinte de cameră, doamna A. Prechal (raportor), domnul A. Rosas, doamna C. Toader și domnul E. Jarašiūnas, judecători,

avocat general: domnul M. Campos Sánchez-Bordona,

grefier: domnul. A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru M. Sacko, de S. Santilli, avvocato;

– pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de L. D’Ascia, avvocato dello Stato;

– pentru guvernul belgian, de C. Pochet și de M. Jacobs, în calitate de agenți;

– pentru guvernul ceh, de J. Vláčil și de M. Smolek, în calitate de agenți;

– pentru guvernul francez, de D. Colas și de E. Armoët, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: italiana.

– pentru guvernul maghiar, de M. M. Tátrai, de M. Z. Fehér și de G. Koós, în calitate de agenți;

– pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, în calitate de agent;

– pentru Comisia Europeană, de M. Condou-Durande și de C. Cattabriga, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 6 aprilie 2017,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 12, 14, 31 și 46 din Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale (JO 2013, L 180, p. 60).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Moussa Sacko, resortisant malian, pe de o parte, și Commissione Territoriale per il riconoscimento della protezione internazionale di Milano (Comisia Teritorială pentru Acordarea Protecției Internaționale din Milano, Italia, denumită în continuare „Comisia Teritorială”), pe de altă parte, în legătură cu respingerea de către aceasta din urmă a cererii sale de protecție internațională, în sensul articolului 2 litera (b) din Directiva 2013/32.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Directiva 2013/32 stabilește procedurile comune de acordare și de retragere a protecției internaționale în temeiul Directivei 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate (JO 2011, L 337, p. 9).

4 Considerentele (18) și (20) ale Directivei 2013/32 au următorul cuprins:

„(18) Este atât în interesul statelor membre, cât și al solicitanților de protecție internațională să se ia o decizie cât de repede posibil cu privire la cererile de protecție internațională fără a aduce atingere unei examinări adecvate și complete.

[…]

(20) În circumstanțe bine definite, atunci când este probabil ca o cerere să nu fie fondată sau atunci când există preocupări serioase privind securitatea națională sau ordinea publică, statele membre ar trebui să poată să accelereze procedura de examinare, în special prin introducerea unor termene mai scurte, dar rezonabile pentru anumite etape procedurale, fără a aduce atingere efectuării unei examinări adecvate și complete și accesului efectiv al solicitantului la principiile și garanțiile de bază prevăzute de prezenta directivă.

5 Articolul 2 din această directivă, intitulat „Definiții”, are următorul cuprins:

„În sensul prezentei directive:

[…]

(c) «solicitant» înseamnă un resortisant al unei țări terțe sau un apatrid care a depus o cerere de protecție internațională cu privire la care nu a fost adoptată încă o decizie finală;

[…]

(f) «autoritate decizională» înseamnă orice organism cvasijudiciar sau administrativ dintr-un stat membru responsabil de examinarea cererilor de protecție internațională și având competența de a hotărî în primă instanță în astfel de cazuri;

[…]”

6 Articolul 12 din directiva menționată, intitulat „Garanțiile acordate solicitanților”, care figurează în capitolul II din aceasta, intitulat „Principii fundamentale și garanții”, prevede:

„1. Cu privire la procedurile prevăzute la capitolul III, statele membre se asigură că toți solicitanții de protecție internațională beneficiază de următoarele garanții:

[…]

(b) beneficiază, atunci când este necesar, de serviciile unui interpret pentru a prezenta autorităților competente argumentele lor. Statele membre consideră că este necesar să se furnizeze serviciile unui interpret cel puțin atunci când solicitantul trebuie să fie intervievat, astfel cum se menționează la articolele 14-17 și 34, și, în lipsa unor astfel de servicii, comunicarea nu poate fi asigurată. În acest caz și în alte cazuri în care autoritățile competente doresc să îl intervieveze pe solicitant, serviciile respective se plătesc din fonduri publice;

(c) nu li se refuză posibilitatea de a comunica cu [Înaltul Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați (ICNUR)] sau cu orice altă organizație care oferă consultanță juridică sau alt tip de consiliere solicitanților în conformitate cu dreptul statului membru respectiv;

(d) ei și, dacă este cazul, consilierii lor juridici sau alți consilieri în conformitate cu articolul 23 alineatul (1) au acces la informațiile menționate la articolul 10 alineatul (3) litera (b) și la informațiile furnizate de experții menționați la articolul 10 alineatul (3) litera (d), atunci când autoritatea decizională a luat în considerare aceste informații în scopul adoptării unei decizii cu privire la cererea lor;

(e) li se comunică într-un termen rezonabil decizia adoptată de autoritatea decizională cu privire la cererea pe care au depus-o. În cazul în care un consilier juridic sau un alt consilier îl reprezintă în mod legal pe solicitant, statele membre îi pot comunica acestuia decizia, în loc să o comunice solicitantului;

[…]

(2) Cu privire la procedurile prevăzute la capitolul V, statele membre se asigură că toți solicitanții beneficiază de garanții echivalente cu cele menționate la alineatul (1) literele (b)-(e).”

7 Articolul 14 din aceeași directivă, intitulat „Interviul personal”, prevede la alineatul (1):

„Înainte de adoptarea unei decizii de către autoritatea decizională, solicitantului i se dă posibilitatea de a avea un interviu personal cu privire la cererea sa de protecție internațională cu o persoană competentă în temeiul legislației interne să efectueze acest interviu. Interviurile personale cu privire la fondul cererii de protecție internațională sunt efectuate întotdeauna de către personalul autorității decizionale. Prezentul paragraf nu aduce atingere articolului 42 alineatul (2) litera (b).”

8 Potrivit articolului 17 din Directiva 2013/32, intitulat „Întocmirea rapoartelor privind interviurile personale și înregistrarea acestora”:

„(1) Statele membre se asigură că fiecare interviu personal face obiectul fie al unui raport detaliat și faptic care conține toate elementele esențiale, fie al unei transcrieri.

(2) Statele membre pot să prevadă înregistrarea audio sau audio-video a interviurilor personale. În cazul în care are loc o astfel de înregistrare, statele membre se asigură că înregistrarea sau o transcriere a interviului personal este pusă la dispoziție în legătură cu dosarul solicitantului.

[…]”

9 Articolul 31 din această directivă, intitulat „Procedura de examinare”, care deschide capitolul III, intitulat „Proceduri în primă instanță”, are următorul cuprins:

„(1) Statele membre prelucrează cererile de protecție internațională în cadrul unei proceduri de examinare în conformitate cu principiile și garanțiile fundamentale din capitolul II.

(2) Statele membre se asigură că procedura de examinare se încheie cât mai repede posibil, fără a aduce atingere unei examinări corespunzătoare și complete.

(3) Statele membre se asigură că procedura de examinare se încheie în termen de șase luni de la depunerea cererii.

[…]

(8) Statele membre pot prevedea accelerarea unei proceduri de examinare în conformitate cu principiile și garanțiile fundamentale din capitolul II și/sau efectuarea acesteia la frontieră sau în zonele de tranzit, în conformitate cu articolul 43, în cazul în care:

(a) solicitantul, la depunerea cererii și prezentarea faptelor, a invocat doar aspecte care nu sunt relevante pentru a se examina dacă îndeplinește sau nu condițiile necesare pentru a fi beneficiar de protecție internațională în temeiul Directivei [2011/95] sau

(b) […] solicitantul provine dintr-o țară de origine sigură în sensul prezentei directive sau

(c) solicitantul a indus în eroare autoritățile în ceea ce privește identitatea și/sau cetățenia sa, prezentând informații sau documente false ori ascunzând informații și documente relevante care ar fi putut avea o influență nefavorabilă asupra deciziei, sau

(d) există probabilitatea ca solicitantul să fi distrus sau îndepărtat, cu rea-credință, acte de identitate sau documente de călătorie care ar fi contribuit la stabilirea identității sau a cetățeniei sale sau

(e) solicitantul a făcut declarații în mod clar incoerente și contradictorii, în mod clar false sau în mod evident puțin plauzibile, care contrazic informații suficient de bine verificate privind țara de origine, făcând, astfel, în mod clar neconvingătoare cererea sa în ceea ce privește îndeplinirea condițiilor pentru a fi beneficiar de protecție internațională în temeiul Directivei [2011/95], sau

(f) solicitantul a introdus o cerere ulterioară de protecție internațională care nu este inadmisibilă în conformitate cu articolul 40 alineatul (5) sau

(g) solicitantul depune o cerere numai pentru a întârzia sau a împiedica punerea în executare a unei decizii anterioare sau iminente care ar duce la expulzarea sa sau

(h) solicitantul a intrat pe teritoriul statului membru în mod ilegal sau și-a prelungit ilegal șederea și, fără un motiv valabil, fie nu s-a prezentat la autorități, fie nu și-a depus cererea de protecție internațională cât mai curând posibil, având în vedere circumstanțele intrării sale pe teritoriu, sau

(i) solicitantul refuză să respecte obligația de a i se lua amprentele […] sau

(j) solicitantul poate fi considerat, din motive întemeiate, un pericol pentru securitatea națională sau ordinea publică a statului membru ori solicitantul a fost expulzat forțat din motive grave de securitate publică și ordine publică în conformitate cu legislația internă.

[…]”

10 Conform articolului 32 alineatul (2) din Directiva 2013/32:

„În cazul cererilor nefondate în care se aplică oricare dintre situațiile enumerate la articolul 31 alineatul (8), statele membre pot, de asemenea, să considere o cerere ca vădit nefondată în cazul în care este definită ca atare în legislația internă.”

11 Articolul 46 din această directivă, intitulat „Dreptul la o cale de atac efectivă”, care constituie unica dispoziție din capitolul V din aceasta, capitolul menționat fiind intitulat el însuși „Proceduri privind căile de atac”, prevede:

„(1) Statele membre se asigură că solicitanții de protecție internațională au dreptul la o cale de atac efectivă în fața unei instanțe judecătorești, împotriva:

(a) unei decizii luate cu privire la cererea lor de protecție internațională, inclusiv o decizie:
   (i) de a considera nefondată o cerere cu privire la statutul de refugiat și/sau de protecție subsidiară;
   (ii) de a considera inadmisibilă o cerere în temeiul articolului 33 alineatul (2);
   (iii) luată la frontieră sau în zonele de tranzit ale unui stat membru în conformitate cu articolul 43 alineatul (1);
   (iv) de a nu efectua o examinare în temeiul articolului 39.

(b) refuzului de a redeschide examinarea unei cereri după încheierea sa în conformitate cu articolele 27 și 28;

(c) unei decizii de retragere a protecției internaționale în conformitate cu articolul 45.

[…]

(3) Pentru a se conforma alineatului (1), statele membre se asigură că o cale de atac efectivă prevede examinarea deplină și *ex nunc* atât a elementelor de fapt, cât și a elementelor de drept, inclusiv, după caz, o examinare a necesităților de protecție internațională în temeiul Directivei [2011/95], cel puțin în cazul procedurilor privind căile de atac în fața unei instanțe de fond.

[…]”

Dreptul italian

12 Din decizia de trimitere reiese că dreptul italian prevede, în materie de protecție internațională, o etapă administrativă, în cadrul căreia o comisie de experți examinează cererile, după audierea solicitantului, și o etapă jurisdicțională, în care solicitantul nemulțumit poate contesta decizia de respingere a organului administrativ.

13 Instanța de trimitere arată că, în cadrul etapei jurisdicționale, instanța poate să respingă sau să admită acțiunea fără a fi nevoie să asculte solicitantul în cazul în care a fost deja audiat de autoritatea administrativă competentă pentru procedura de examinare. Această soluție poate fi aplicată mai ales în cazul unor cereri vădit nefondate.

14 Această interpretare a normelor naționale aplicabile este întemeiată, potrivit instanței de trimitere, în special pe articolul 19 din decreto legislativo n. 150 – Disposizioni complementari al codice di procedura civile in materia di riduzione e semplificazione dei procedimenti civili di cognizione, ai sensi dell’articolo 54 della legge 18 giugno 2009, n. 69 (Decretul legislativ nr. 150 privind dispozițiile suplimentare la Codul de procedură civilă în materie de reducere și de simplificare a procedurilor contencioase civile, în sensul articolului 54 din Legea nr. 69 din 18 iunie 2009) din 1 septembrie 2011 (GURI nr. 220 din 21 septembrie 2011), astfel cum a fost modificat prin decreto legislativo n. 142 – Attuazione della direttiva 2013/33/UE recante norme relative all’accoglienza dei richiedenti protezione internazionale, nonché della direttiva 2013/32/UE, recante procedure comuni ai fini del riconoscimento e della revoca dello status di protezione internazionale (Decretul legislativ nr. 142 privind transpunerea Directivei 2013/33/UE de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională) din 18 august 2015 (GURI nr. 214 din 15 septembrie 2015) (denumit în continuare „Decretul legislativ nr. 150/2011”).

15 Articolul 19 alineatul 9 din Decretul legislativ nr. 150/2011 prevede:

„În termen de șase luni de la introducerea acțiunii, tribunalul decide prin ordonanță, pe baza elementelor existente la momentul deciziei, în sensul că respinge acțiunea, respectiv că îi acordă reclamantului statutul de refugiat sau statutul conferit prin protecția subsidiară.”

16 Potrivit instanței de trimitere, instanța poate proceda direct la respingerea acțiunii sau la admiterea acesteia, în special atunci când apreciază că împrejurările deja descrise în actele dosarului conduc la o soluție care ar rămâne neschimbată în pofida unei noi audieri a solicitantului.

17 Instanța de trimitere precizează în această privință că interpretarea sa a fost confirmată de Corte suprema di cassazione (Curtea de Casație, Italia), care a statuat, prin ordonanța din 8 iunie 2016, că, „în materia procedurii de acordare a protecției internaționale, instanța nu este obligată să dispună audierea solicitantului de azil”.

Litigiul principal și întrebarea preliminară

18 La 20 martie 2015, domnul Sacko a sosit în Italia și a formulat de îndată o cerere de protecție internațională. La 10 martie 2016, acesta a fost audiat de Comisia Teritorială de pe lângă Prefettura di Milano (Prefectura din Milano, Italia) în legătură cu situația sa și cu motivele acestei cereri. Ca urmare a acestei audieri, s-a constatat că o gravă deteriorare a situației sale economice personale îl determinase pe domnul Sacko să părăsească Mali.

19 Prin decizia administrativă comunicată părții interesate la 5 aprilie 2016, Comisia Teritorială a respins cererea de protecție internațională formulată de domnul Sacko și a refuzat să îi acorde acestuia atât statutul de refugiat, cât și statutul conferit prin protecția subsidiară, arătând că această cerere era întemeiată pe motive pur economice, iar nu pe motive legate de existența unei persecuții.

20 La 3 mai 2016, domnul Sacko a introdus la instanța de trimitere o acțiune având ca obiect anularea acestei decizii, reiterând motivele care figurau în cererea de protecție internațională și descriind în termeni generali situația din Mali, fără să precizeze însă în ce mod aceasta avea o incidență asupra situației sale personale.

21 Instanța de trimitere arată că intenționează să respingă acțiunea introdusă de domnul Sacko ca vădit nefondată, fără să procedeze în prealabil la audierea acestuia.

22 Având însă îndoieli cu privire la compatibilitatea unei astfel de soluții cu dreptul Uniunii, în special cu articolele 12, 14, 31 și 46 din Directiva 2013/32, Tribunale di Milano (Tribunalul din Milano) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Directiva 2013/32/UE (în special articolele 12, 14, 31 și 46) trebuie interpretată în sensul că nu se opune unei proceduri precum cea italiană (articolul 19 alineatul 9 din Decretul legislativ nr. 150 din 2011), în cadrul căreia autorității judiciare sesizate de solicitantul de azil – a cărui cerere, în urma examinării depline și a audierii, a fost respinsă de autoritatea administrativă abilitată să examineze cererile de azil – îi este permis să respingă acțiunea în justiție *de plano*, fără a trebui să procedeze la o nouă ascultare a solicitantului respectiv, în cazul în care actul de sesizare a instanței este vădit neîntemeiat, iar respingerea de către autoritatea administrativă nu poate fi, așadar, infirmată?”

Cu privire la întrebarea preliminară

23 Prin intermediul întrebării preliminare, Tribunale di Milano (Tribunalul din Milano) solicită în esență să se stabilească dacă Directiva 2013/32, în special articolele 12, 14, 31 și 46, trebuie interpretată în sensul că se opune ca instanța națională, sesizată cu o acțiune împotriva deciziei de respingere a unei cereri de protecție internațională vădit nefondate, să respingă acțiunea respectivă fără să procedeze la audierea solicitantului, în special în cazul în care acesta din urmă a fost deja ascultat de autoritatea administrativă și în care împrejurările de fapt nu lasă nicio îndoială privind temeinicia acestei decizii de respingere.

24 Trebuie arătat de la bun început că, astfel cum subliniază instanța de trimitere, niciuna dintre dispozițiile a căror interpretare o solicită aceasta nu impune în mod expres unei instanțe sesizate cu calea de atac prevăzută la articolul 46 din Directiva 2013/32 să organizeze o audiere în cadrul acesteia.

25 Astfel, în primul rând, articolul 12 din Directiva 2013/32, care figurează în capitolul II din aceasta, intitulat „Principii fundamentale și garanții”, enunță garanțiile acordate solicitanților și distinge în mod expres, pe de o parte, la alineatul (1), garanțiile aplicabile numai procedurilor prevăzute în capitolul III din această directivă, intitulat „Proceduri în primă instanță” și, pe de altă parte, la alineatul (2), garanțiile aplicabile procedurilor prevăzute în capitolul V din directiva menționată, intitulat „Proceduri privind căile de atac”. Or, de vreme ce se precizează la articolul 12 alineatul (2) din această directivă că

„statele membre se asigură că toți solicitanții beneficiază de garanții echivalente cu cele menționate la alineatul (1) literele (b)-(e)”, dreptul solicitantului de a prezenta observații în cadrul unei proceduri orale nu figurează printre aceste garanții enumerate limitativ.

26 În al doilea rând, este adevărat că articolul 14 din Directiva 2013/32, care figurează de asemenea în capitolul II din aceasta, impune autorității decizionale ca, înainte de adoptarea unei decizii, să dea solicitantului posibilitatea de a avea un interviu personal cu privire la cererea sa de protecție internațională, cu o persoană competentă în temeiul legislației interne să efectueze acest interviu. Rezultă însă din modul de redactare a acestei dispoziții coroborat cu articolul 2 litera (f) din Directiva 2013/32 că această obligație se adresează exclusiv autorității responsabile cu examinarea cererilor de protecție internațională și care are competența să se pronunțe în primă instanță asupra acestor cereri și nu se aplică, așadar, procedurilor în căile de atac.

27 În al treilea rând, articolul 31 alineatul (3) din Directiva 2013/32, care figurează în capitolul III din aceasta, intitulat „Proceduri în primă instanță”, prevede că aceste proceduri trebuie, în principiu, să se încheie în termen de șase luni de la depunerea cererii, fără să aducă atingere posibilității unei prelungiri a acestui termen pentru motivele descrise la articolul 31 alineatele (3) și (4) din această directivă. Articolul 31 alineatul (8) din directiva menționată permite statelor membre, în cazurile pe care le enumeră limitativ, să decidă, în conformitate cu principiile și garanțiile fundamentale din capitolul II din aceeași directivă, accelerarea unei proceduri de examinare sau efectuarea acestei proceduri la frontieră sau în zonele de tranzit. Acest lucru este valabil în special în cazul în care solicitantul a invocat doar aspecte care nu sunt relevante pentru a se examina dacă îndeplinește condițiile necesare pentru a obține statutul de beneficiar de protecție internațională în temeiul Directivei 2011/95.

28 În al patrulea și ultimul rând, articolul 46 din Directiva 2013/32, care constituie singura dispoziție din capitolul V din aceasta, intitulat „Proceduri privind căile de atac”, prevede dreptul la o cale de atac efectivă în fața unei instanțe judecătorești, împotriva unei decizii de respingere a unei cereri de protecție internațională, inclusiv împotriva deciziilor care declară cererea vădit inadmisibilă sau nefondată. Pentru a se conforma acestui drept, statele membre trebuie, în temeiul articolului 46 alineatul (3) din directiva menționată, să se asigure că o cale de atac efectivă prevede examinarea deplină și *ex nunc* atât a elementelor de fapt, cât și a elementelor de drept, inclusiv, după caz, o examinare a necesităților de protecție internațională în temeiul Directivei 2011/95, cel puțin în cazul procedurilor privind căile de atac în fața unei instanțe de fond. Cu toate acestea, nici articolul 46 din Directiva 2013/32, nici o altă dispoziție a acesteia nu prevăd organizarea unei audieri în fața instanței sesizate cu calea de atac.

29 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe consacrate a Curții, revine instanțelor din statele membre, în temeiul principiului cooperării loiale prevăzut la articolul 4 alineatul (3) TUE, atribuția de a asigura protecția jurisdicțională a drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii, articolul 19 alineatul (1) TUE impunând, pe de altă parte, statelor membre să prevadă căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile acoperite de dreptul Uniunii (Hotărârea din 8 noiembrie 2016, Lesoochranárske zoskupenie VLK, C-243/15, EU:C:2016:838, punctul 50, precum și în acest sens Hotărârea din 9 februarie 2017, M, C-560/14, EU:C:2017:101, punctul 30 și jurisprudența citată).

30 Această obligație impusă statelor membre corespunde dreptului consacrat la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), intitulat „Dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil”, conform căruia orice persoană ale cărei drepturi și libertăți garantate de dreptul Uniunii au fost încălcate are dreptul la o cale de atac eficientă în fața unei instanțe judecătorești (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 mai 2017, Berlioz Investment Fund, C-682/15, EU:C:2017:373, punctul 44).

31 În consecință, caracteristicile căii de atac prevăzute la articolul 46 din Directiva 2013/32 trebuie să fie determinate conform articolului 47 din cartă, care constituie o reafirmare a principiului protecției jurisdicționale efective [a se vedea prin analogie, în ceea ce privește articolul 39 din Directiva 2005/85/CE a Consiliului din 1 decembrie 2005 privind standardele minime cu privire la procedurile din statele membre de acordare și retragere a statutului de refugiat (JO 2005, L 326, p. 13, Ediție specială, 19/vol.7, p. 242), Hotărârea din 17 decembrie 2015, Tall, C-239/14, EU:C:2015:824, punctul 51].

32 Principiul protecției jurisdicționale efective a drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii menționat este constituit din diverse elemente, care includ printre altele dreptul la apărare, principiul egalității armelor, dreptul de acces la instanțele judecătorești, precum și dreptul de a fi consiliat, apărat și reprezentat (Hotărârea din 6 noiembrie 2012, Otis și alții, C-199/11, EU:C:2012:684, punctul 48).

33 În ceea ce privește, pe de o parte, procedurile în primă instanță prevăzute în capitolul III din Directiva 2013/32, trebuie amintit că obligația de a respecta dreptul la apărare al destinatarilor unor decizii care afectează în mod sensibil interesele acestora revine astfel în principiu administrațiilor statelor membre atunci când acestea adoptă măsuri care intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii (Hotărârea din 10 septembrie 2013, G. și R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, punctul 35, precum și Hotărârea din 11 decembrie 2014, Boudjlida, C-249/13, EU:C:2014:2431, punctul 40).

34 Mai precis, Curtea a decis că dreptul de a fi ascultat în orice procedură, care face parte integrantă din dreptul la apărare, principiu general al dreptului Uniunii, garantează oricărei persoane posibilitatea de a-și prezenta în mod util și efectiv punctul de vedere în cursul unei proceduri administrative și înainte de adoptarea oricărei decizii susceptibile să îi afecteze în mod defavorabil interesele (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 decembrie 2014, Boudjlida, C-249/13, EU:C:2014:2431, punctul 34 și 36, precum și Hotărârea din 9 februarie 2017, M, C-560/14, EU:C:2017:101, punctele 25 și 31).

35 În această privință, regula potrivit căreia destinatarul unei decizii cauzatoare de prejudicii trebuie să aibă posibilitatea să își susțină observațiile înainte de adoptarea deciziei are ca obiect printre altele ca persoana respectivă să poată corecta o eroare sau să invoce anumite elemente privind situația sa personală pentru ca decizia să fie adoptată, să nu fie adoptată sau să aibă un anumit conținut (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 noiembrie 2014, Mukarubega, C-166/13, EU:C:2014:2336, punctul 47, Hotărârea din 11 decembrie 2014, Boudjlida, C-249/13, EU:C:2014:2431, punctul 37, precum și jurisprudența citată).

36 În ceea ce privește, pe de altă parte, procedurile privind căile de atac menționate în capitolul V din Directiva 2013/32, pentru a se asigura că exercitarea dreptului la o astfel de cale de atac este efectivă, este necesar ca instanța națională să poată verifica temeinicia motivelor care au determinat autoritatea administrativă competentă să considere că cererea de protecție internațională este nefondată sau abuzivă (a se vedea prin analogie, în ceea ce privește Directiva 2005/85, Hotărârea din 28 iulie 2011, Samba Diouf, C-69/10, EU:C:2011:524, punctul 61).

37 Or, în speță, trebuie constatat că lipsa audierii solicitantului în cadrul unei căi de atac precum cea prevăzută în capitolul V din Directiva 2013/32 constituie o restricție privind dreptul la apărare, care face parte din principiul protecției jurisdicționale efective, consacrat la articolul 47 din cartă.

38 Cu toate acestea, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, drepturile fundamentale, precum respectarea dreptului la apărare, inclusiv dreptul de a fi ascultat, nu sunt prerogative absolute, ci pot presupune restricții, cu condiția ca acestea să răspundă efectiv unor obiective de interes general urmărite prin măsura în cauză și să nu constituie, în raport cu obiectivul urmărit, o intervenție disproporționată și intolerabilă care ar aduce atingere substanței înseși a drepturilor astfel garantate (a

se vedea în acest sens Hotărârea din 10 septembrie 2013, G. și R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, punctul 33, Hotărârea din 11 decembrie 2014, Boudjlida, C-249/13, EU:C:2014:2431, punctul 43, precum și Hotărârea din 7 iulie 2016, Lebek, C-70/15, EU:C:2016:524, punctul 37).

39 O interpretare a dreptului de a fi ascultat, garantat la articolul 47 din cartă, conform căreia acesta nu prezintă un caracter absolut, este confirmată de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, în lumina căreia trebuie interpretat articolul 47, având în vedere că primul și al doilea alineat ale acestui articol corespund articolului 6 paragraful 1 și articolului 13 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (Hotărârea din 30 iunie 2016, Toma și Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, C-205/15, EU:C:2016:499, punctele 40 și 41, precum și jurisprudența citată).

40 În această privință, Curtea a arătat deja că articolul 6 paragraful 1 din această convenție nu impune o obligație absolută de a organiza o audiere publică și nu impune în mod necesar organizarea unei audieri în cadrul tuturor procedurilor și consideră că de asemenea nici articolul 47 al doilea paragraf din cartă, nici orice altă dispoziție a acesteia nu impun o astfel de obligație (Hotărârea din 4 iunie 2015, Andechser Molkerei Scheitz/Comisia, C-682/13 P, nepublicată, EU:C:2015:356, punctul 44, care se referă la Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului Jussila împotriva Finlandei din 23 noiembrie 2006, CE:ECHR:2006:1123JUD007305301, § 41).

41 În fond, Curtea a statuat și că existența unei încălcări a dreptului la apărare și a dreptului la o protecție jurisdicțională efectivă trebuie apreciată în funcție de împrejurările specifice fiecărei spețe, în special în funcție de natura actului în cauză, de contextul adoptării sale și de normele juridice care reglementează materia respectivă (a se vedea Hotărârea din 18 iulie 2013, Comisia și alții/Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P și C-595/10 P, EU:C:2013:518, punctul 102, precum și Hotărârea din 9 februarie 2017, M, C-560/14, EU:C:2017:101, punctul 33).

42 În speță, obligația prevăzută la articolul 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32, a instanței competente, de a proceda la o examinare deplină și *ex nunc* atât a elementelor de fapt, cât și a elementelor de drept trebuie să fie interpretată în contextul ansamblului procedurii de examinare a cererilor de protecție internațională reglementate de această directivă, ținând cont de legătura strânsă dintre procedura în calea de atac în fața unei instanțe judecătorești și procedura în primă instanță care o precedă, în cursul căreia trebuie să i se acorde solicitantului posibilitatea de a susține un interviu personal cu privire la cererea sa de protecție internațională, conform articolului 14 din directiva menționată.

43 În această privință, este necesar să se constate că, din moment ce raportul sau transcrierea oricărui interviu personal cu un solicitant trebuie să fie incluse în dosar, conform articolului 17 alineatul (2) din Directiva 2013/32, conținutul acestui raport sau al acestei transcrieri constituie un element de apreciere important pentru instanța competentă atunci când aceasta efectuează examinarea deplină și *ex nunc* atât a elementelor de fapt, cât și a elementelor de drept, prevăzută la articolul 46 alineatul (3) din directiva menționată.

44 Prin urmare, astfel cum a arătat avocatul general la punctele 58 și 59, precum și la punctele 65-67 din concluziile sale, necesitatea ca instanța sesizată cu calea de atac prevăzută la articolul 46 din Directiva 2013/32 să procedeze la audierea solicitantului trebuie să fie apreciată în lumina obligației acesteia de a efectua examinarea deplină și *ex nunc* vizată la articolul 46 alineatul (3) din directiva menționată, în vederea protecției jurisdicționale efective a drepturilor și a intereselor solicitantului. Numai în situația în care instanța respectivă apreciază că poate să efectueze o asemenea examinare doar pe baza datelor din dosar, inclusiv, dacă este cazul, a raportului sau a transcrierii al căror obiect l-a făcut interviul personal cu solicitantul în cursul procedurii în primă instanță, aceasta poate decide să nu procedeze la audierea solicitantului în cadrul căii de atac cu care este sesizată. Astfel, în asemenea circumstanțe, posibilitatea de a omite organizarea unei audieri răspunde interesului atât al statelor membre, cât și al

solicitanților, evocat în considerentul (18) al directivei menționate, ca cererile de protecție internațională să facă obiectul unei decizii cât de repede posibil, fără a aduce atingere unei examinări adecvate și complete.

45 În schimb, dacă instanța sesizată cu calea de atac apreciază că se impune o audiere a solicitantului pentru a putea efectua examinarea deplină și *ex nunc* necesară, o astfel de audiere, dispusă de instanța menționată, constituie o formalitate la care instanța nu poate renunța pentru motivele privind celeritatea enunțate în considerentul (20) al Directivei 2013/32. Astfel, după cum a arătat avocatul general la punctul 67 din concluzii, deși acest considerent admite că statele membre pot accelera procedura examinării în anumite cazuri, în special atunci când este posibil ca o cerere să fie nefondată, acesta nu permite în niciun mod eliminarea formalităților necesare pentru garantarea dreptului la protecție jurisdicțională efectivă al reclamantului.

46 În cazul unei cereri vădit nefondate, în sensul articolului 32 alineatul (2) din Directiva 2013/32, precum cea în discuție în litigiul principal, obligația instanței de a efectua o examinare deplină și *ex nunc*, prevăzută la articolul 46 alineatul (3) din această directivă este, în principiu, îndeplinită atunci când această instanță ia în considerare memoriile prezentate în fața instanței sesizate cu calea de atac, precum și datele obiective cuprinse în dosarul administrativ rezultat în urma procedurii în primă instanță, inclusiv, dacă este cazul, raportul sau înregistrarea interviului personal efectuate în cadrul acesteia.

47 Această concluzie este confirmată de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, conform căreia organizarea unei audieri nu este necesară atunci când cauza nu ridică probleme de fapt sau de drept care nu pot fi soluționate în mod adecvat pe baza dosarului și a observațiilor scrise ale părților (Hotărârea din 4 iunie 2015, Andechser Molkerei Scheitz/Comisia, C-682/13 P, nepublicată, EU:C:2015:356, punctul 46, cu referire la Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului Döry împotriva Suediei din 12 noiembrie 2002, CE:ECHR:2002:1112JUD002839495, § 37).

48 Pe de altă parte, deși articolul 46 din Directiva 2013/32 nu impune instanței sesizate cu o cale de atac împotriva unei decizii de respingere a protecției internaționale să asculte solicitantul în toate cazurile, acesta nu permite însă legiuitorului național să împiedice această instanță să dispună organizarea unei audieri în cazul în care, considerând insuficiente informațiile furnizate în interviul personal efectuat în cadrul procedurii în primă instanță, aceasta ar aprecia că este necesar să se organizeze o astfel de audiere, în vederea efectuării unei examinări depline și *ex nunc* atât a elementelor de fapt, cât și a elementelor de drept, vizate la articolul 46 alineatul (3) din această directivă.

49 Având în vedere considerațiile care precedă, Directiva 2013/32, în special articolele 12, 14, 31 și 46, coroborate cu articolul 47 din cartă, trebuie să fie interpretată în sensul că nu se opune ca instanța națională sesizată cu o acțiune împotriva deciziei de respingere a unei cereri de protecție internațională vădit nefondate să respingă acțiunea respectivă fără să procedeze la audierea solicitantului, în cazul în care împrejurările de fapt nu lasă nicio îndoială privind temeinicia acestei decizii, cu condiția, pe de o parte, ca, în timpul procedurii în primă instanță, să i se fi dat solicitantului posibilitatea de a avea un interviu personal cu privire la cererea sa de protecție internațională, conform articolului 14 din această directivă, și ca raportul sau transcrierea interviului, în cazul în care acesta a avut loc, să fie incluse în dosar, conform articolului 17 alineatul (2) din directiva menționată, și, pe de altă parte, ca instanța sesizată cu calea de atac să poată dispune o astfel de audiere în cazul în care o consideră necesară în vederea examinării depline și *ex nunc* atât a elementelor de fapt, cât și a elementelor de drept, prevăzute la articolul 46 alineatul (3) din aceeași directivă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

50 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale, în special articolele 12, 14, 31 și 46, coroborate cu articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, trebuie să fie interpretată în sensul că nu se opune ca instanța națională sesizată cu o acțiune împotriva deciziei de respingere a unei cereri de protecție internațională vădit nefondate să respingă acțiunea respectivă fără să procedeze la audierea solicitantului, în cazul în care împrejurările de fapt nu lasă nicio îndoială privind temeinicia acestei decizii, cu condiția, pe de o parte, ca, în timpul procedurii în primă instanță, să i se fi dat solicitantului posibilitatea de a avea un interviu personal cu privire la cererea sa de protecție internațională, conform articolului 14 din această directivă, și ca raportul sau transcrierea interviului, în cazul în care acesta a avut loc, să fie incluse în dosar, conform articolului 17 alineatul (2) din directiva menționată, și, pe de altă parte, ca instanța sesizată cu calea de atac să poată dispune o astfel de audiere în cazul în care o consideră necesară în vederea examinării depline și *ex nunc* atât a elementelor de fapt, cât și a elementelor de drept, prevăzute la articolul 46 alineatul (3) din aceeași directivă.

Semnături

i — Dispozitivul prezentei hotărâri a făcut obiectul unei modificări de ordin lingvistic ulterior primei publicări.